

Føroysk viðurskipti til umrøðu á fólkatingi

Stóðst í fólkatingssetuni verða vanliga ymsir spurningar settir ministarunum. Vit hava nú fingið serpent av hesum orðadrátti og vilja í hesum og nokrum fylgjandi bløðum uppafturprenta tann partin av hesum orðadrátti, ið nemur við føroysk viðurskipti:

P. M. Dam tekur soleiðis til orðanna:

Jeg vil gerne have lov til under denne debat at sige nogle ord om færøske forhold, til hvis løsning der må knytte sig fælles dansk-færøske interesser.

Jeg takker det ærede medlem hr. Bundvad for hans velvillige udtalelser vedrørende Færøerne.

På grund af taletidens begrænsning er jeg nødt til at se bort fra en grundig og detaljeret behandling af problemerne og må nøjes med i korte træk at berøre nogle af dem og deres fundamentale betydning for det færøske samfund.

Financieringsspørgsmålet er måske det, som i øjeblikket trænger sig stærkest på. Dette gælder for så godt som alle områder, erhvervsmæssige som kulturelle. — Hvadenten der er tale om fællesanliggender eller særانliggender, må financieringsspørgsmålet — forekommer det mig — betragtes som en rigs- eller statsopgave, for såvidt og i den udstrækning det ikke kan løses fra privat side eller ved midler, lagtinget råder over eller kan komme til at råde over i kraft af den lovgivningsmagt, det har på det økonomiske område.

Som det, der har den største betydning for færingerne eksistens, og hvis finansiering hverken det private eller det offentlige initiativ på Færøerne til fulde er i stand til at magte alene, kan nævnes fornyelsen af den færøske fiskeriflåde. Fiskeriet er i en vis udstrækning et særانliggende, men på betydelige områder er det et fællesanliggende. Jeg tænker særlig på markedsforholdene, fangstområderne, herunder bestemmelserne om fisketerritoriet ved Færøerne, og på finansieringsforholdene.

Der er — som ved tidligere lejligheder berørt — tale om en for den færøske fiskerbefolkning katastrofal mangel på fiskerskibe, særlig de nye, moderne skibe, som man i nabolandene har anskaffet, og som man på Færøerne må anskaffe, såfremt der skal være tale om, at man kan konkurrere og eksistere på lige fod med de øvrige nordiske nationer. Færingerne har som sagt for få moderne fiskerskibe til at kunne beskæftige fiskerne og den del af hjemmebefolkningen, hvis levebrød er fiskearbejde.

Hvilke skadelige følger for befolkningen denne kendsgerning har — og i endnu højere grad i fremtiden vil få, såfremt de manglende skibe ikke kan tilvejebringes — forstår enhver. Som forholdene stiller sig i dag, må som bekendt et stort kontingent af vore fiskere søge arbejde ombord i islandske, norske, engelske og tyske fiskerskibe. Man kan sige, at det er godt, de arbejdsløse fiskere får lejlighed til at tjene gode penge hos de fremmede nationer, og at de har godt af at komme ud at se og lære at arbejde med det nye, som de andre har, både hvad angår selve fiskeriet og fiskeindustrien eller forarbejdningen af fiskeriprodukterne til eksport i forædlet tilstand. Det er rigtigt; men den fisk, som vore fiskere fanger for de fremmede nationer, vore bitreste konkurrenter, burde de kunne fange fra vore egne skibe, så fangsten kunne komme til forarbejdning hjemme på Færøerne og afhjælpe arbejdsløsheden der, som føles meget mere knugende end hernede, idet man som bekendt ikke har nogen arbejdsløshedsforsikring på øerne.

At der allerede er gjort en hel del med hensyn til finansieringen

af køb af fiskerskibe til færinger, kan siges. Man kan således henviser til realkreditinstituttet, de af staten bevilgede beløb som suppleringslån på indtil 15 pct. af anskaffelsesværdien og de af lagtinget de sidste år på budgettet opførte beløb som direkte tilskud på indtil 15 pct. af anskaffelsesværdien. Ved hjælp af denne finansiering og ved yderligere banklån der, hvor staten ifølge loven ikke har kunnet yde nævnte lån, er det lykkedes at anskaffe nogle store moderne trawlere. Men i erkendelse af, at denne finansiering er utilstrækkelig, har lagtinget vedtaget at bemyndige landsstyret til i samråd med lagtingets finansudvalg at søge at få et lån på 20 mill. kr. med særlig henblik på køb af hypermoderne store trawlere, hvis anskaffelsessum ligger omkring 5—6 mill. kr. for hver. Brugte og ikke længere helt moderne store trawlere koster 4—5 mill. kr. Landstyret har prøvet på at rejse lån i England og andre steder, men uden positivt resultat.

Foruden den nævnte vedtagelse foreligger der en lagtingsvedtagelse, som pålægger landsstyret og de færøske folketingsmænd at undersøge mulighederne for optagelse af et lagtingslån på indtil 50 mill. kr., der dog ikke er tilnænk fiskeriet alene, men også

andre grene af erhvervslivet samt udbygning af kommunikationsforholdene.

Dette viser, hvor stor en kapitalhunger der er på Færøerne. Udenfor rigets grænser er det vist meget vanskeligt at skaffe den nødvendige kapital, således som forholdene er i dag. Og selvom det var muligt, er jeg bange for, at betingelserne ville være alt andet end frie og billige.

Pengene må imidlertid skaffes. Der er her tale om en i allerhøjeste grad færøsk-dansk opgave. En færøven her i København, en ledende bankmand, der har beskæftiget sig meget med færøske forhold, sagde en dag til mig, at han kunne ikke se nogen anden løsning, end at det med hensyn til den påkrævede finansiering af en hurtig fornyelse af den færøske fiskeriflåde var nødvendigt at rejse spørgsmål om, at staten ydede lagtinget de nødvendige lån eller garanti for disse lån. At denne færøven og bankmand har ret, kan der ikke herske tvivl om blandt dem, der kender de færøske erhvervsforhold.

Af hensyn til den misforståelse der ofte opstår blandt folk, med hensyn til, hvad der ydes som tilskud, og hvad der ydes som lån, er det nødvendigt at understrege, at der her ikke er tale om tilskud, men om lån til almindelig rente. Og såfremt man overhovedet tror på, at et rationaliseret, moderne fiskeri kan klare sine forpligtelser, er der ikke tale om større risiko for staten. Her er tale om hjælp til selvhjælp, den samarbejdsform som alle parter har størst glæde af. Det er mit håb, at den høje regering og det høje ting vil møde ethvert fornuftigt konkret forslag om en sådan hjælp, når det foreligger, med velvilje og en positiv indstilling.

Jeg berørte fiskeriterritorie-spørgsmålet. Det er ikke for meget sagt, at dette spørgsmål er et af de mest brændende på Færøerne i dag. Omkring Færøerne findes nogle af de bedste fiskebanker med en meget fin kvalitetsfisk. Disse fiskebanker havde færingerne gennem mange århundreder for sig selv; men så blev ved fiskerikonventionen af 1901 det færøske fiskeriterritorium indskrænket til 3 sømil. I forbindelse med den eksplosive udvikling af det engelske og andre landes trawlfiskeri må indførelsen af tre-milegrænsen for fremmede nationers fiskeri omkring Færøerne betegnes som en af de beklageligste vedtagelser, der er sket, set ud fra færøske fiskeriinteresser. Englands og andre landes intensive trawlfiskeri ved Færøerne har faktisk tvunget de færøske fiskere bort fra deres egne fangstområder til så fjerne fangstfelter som dem ved Island, Grønland og Norge samt i Beringshavet.

(Framh.)

FODERSTOFFER

Foderblandning, mælet Byg, mælet Majs, knust Majs.
Hønsfoder »Rekord«, Kyllingefoder, hel Byg,
hel Hvede, Hvedeklid, hel Havre, hel Dari.

STØRSTE LAGER
BILLIGSTE PRISER

P-F VALDEMAR LÜTZEN

TELEFON 1020 — 4 LINIER

Føroya Bjór

ØL- og MINIRALVATNSVIRKI

Føroya
Pilsnar
Ekta
Maltøl.

Citrón sodavatt
Appelsin limonada
Hindber limonada
Jørðber limonada
Vanillie limonada
Appolinaris

EINAR WAAG, Klaksvík — MÁLTRÁÐUR 4

Sildaveiðin

Ígjár frættist frá 18 skipum. 13 høvdu drigið svart, 4 høvdu fingið 1/4 tunnu uppá garnið og 1 hevði fingið 1/3.

Inn sigla: Sigatindur 229 tunnur, Streymoy 365, Bárán 380 og Sjófarið 205 tunnur.

Tinganes fór ígjár til Noregs við fiski.

27. august kemur hálendskur bátur Vormann Rass eftir saltfiski til Italia — um 1000 tons.

Grønlandsfelagið hevur ikki nýliga fingið nokur tíðindi úr Grønlandi. Seinnu tíðina hava snorisbátarnir fiskað heilt yæl har yviri. Fiskurin gongur uppi í sjónum, so litið hevur borið til hjá linubátunum. Bert 3 føroysk skip royna enn har yviri.

Hvalaveiðin

Hvalabátarnir hava ikki fingið stórvegis í seinastuni. Samlaða veiðan er 128.